

V úvaze O národní povaze Karel Čapek napsal, že "národ český je světové, nelokální přirozenosti, přerůstá svými zájmy a svým duchem hranice své vlasti". Dlužno dodat, že příslušníci tohoto národa mají se svou vlastí pevné pouto a byt žijí i několik tisíc kilometrů daleko v různých světadílech, v mnoha případech jí nezištně pomáhají a propagují její kulturu. To si nakonec představitelé České republiky začali uvědomovat, přestože v prvních letech po "něžné" ke krajanům převládala spíše negativní postoj. Od roku 1997 za šíření dobrého jména České republiky v zahraničí uděluje ministr zahraničních věcí každoročně Cenu Jana Masaryka Gratias agit.

Letos se už po šesté sjelo začátkem června do Prahy devět z deseti laureátů

CENA JANA MASARYKA GRATIAS AGIT

této ceny z různých zemí. Například z Řecka přijel překladatel Karel Čížek, z Austrálie zakladatel krajaných organizací Milan Kantor, z jižního Banátu v Rumunsku český duchovní Václav Mašek, z USA architekt Jan Pokorný, navrženi byli další laureáti z Belgie, Brazílie, Francie, Kanady, Mexika, Německa. Kro-

mě těchto osobností byly na toto jediné statutární resortní ocenění navrženy i tři organizace - Carolinum, spolek absolventů a přátel Univerzity Karlovy v Praze, Svaz Čechů v Chorvatské republice zastávající 24 aktivních Českých besed, a pro všechny Čechy a Moravany na Slovensku je zvlášť potěšitelné, že třetí oce-

něnou organizací je košická regionální organizace Českého spolku na Slovensku.

Před samotným odevzdáním cen odhalil ministr zahraničních věcí Jan Kavan ve vestibulu Černinského paláce dvě pamětní desky. První je věnována obětem nacizmu a druhá obětem komunizmu. Ministr Kavan v projevu před slavnostním aktem připomněl, že k zvýšení výkonnosti české diplomacie napomohlo i naslouchání hlasům nevládní, občanské sféry. A že usilovná, dobrovolná a nezištná činnost mnoha jednotlivců i společenství ve všech světadílech přispěla k lepšímu vyznění diplomatických počínů na mezinárodním poli. "Další asociace, z nichž dvě oceňujeme letos, se na občanské úrovni zasloužily o narovnání a povýšení našich vztahů se Slovenskem a s Evropou na východ a na jih od nás na kvalitativně vyšší stupeň. Vážíme si osobnosti a občanských iniciativ, které spolupřipravují všeobecně pozitivní srozumění s našim vstupem do Evropské unie. Jsme vděční těm, kteří pomohli na pevnějších základech obnovit a rozšířit naše ekonomické a kulturní vztahy se vzdálenými zeměmi."

Za košickou organizací ČSnS převzala ocenění její předsedkyně Dagmar Takáčová. Na slavnostním ceremoniu se zúčastnili nejen ocenění a nejbližší příbuzní a kolegové, ale několik desítek dalších hostů. Všechny spojuje to základní láska k České republice a chuť ji na jakékoli úrovni pomáhat.

Jako bychom se znali

Setkání u příležitosti udělení Ceny Jana Masaryka Gratias agit potvrdilo zkušenost, že když se sejdou lidé nadšení pro jednu věc, cítí se po velmi krátké době, jako by se znali už odjakživa. Podrobnější poznání činnosti jednotlivých laureátů bylo nejen příjemné pro tuto atmosféru vzájemného porozumění, ale také hluboce inspirativní. Je hodné obdivu, jak se daří v různorodých podmínkách jednotlivých zemí najít nejvhodnější formy činnosti v prospěch krajanů a České republiky.

V krátkém čase několikadenního setkání se podařilo také načrtnout obrysy možné spolupráce. A tak, pokud bude osud příznivý, uvedeme v Košicích některé z hudebních děl jednoho z laureátů, honorárního konzula ČR v Mexiku Radka Tichavského, navštívíme slavné dožínky v Daruvaru a na oplátku přijede některý z folklorních souborů české menšiny v Chorvatsku účinkovat na příštím Evropském kulturním festivalu národů a národností v Košicích. A že je svět malý, ukázalo naše překvapující zjištění, že mexické turné Košického dětského sboru před dvěma lety, na naši prosbu, kterou zastupitelskému úřadu ČR v Mexiku thmočil Československý ústav zahraniční, mediálně skvěle zajistil právě honorární konzul Tichavský, o kterém jsme tenkrát samozřejmě neměli ani tušení.

Z celkového příznivého dojmu z programu pro laureáty, který obsahoval mimo jiné prohlídku slavnostních prostor Pražského hradu a Senátu, nepochybně přispěla velkou mírou také všestranná péče pracovníků OKKV MZV ČR v čele s ředitelem odboru Ladislavem Škeříkem a paní Vladkou Knapovou.

Když jsme se setkali se zástupci ČSnS RO Martin, Nitra a Banská Bystrica ve vestibulu Černinského paláce, bylo to, jako bychom se vitali s nejbližší rodinou. Cena udělená naší organizací je také oceněním práce celého Spolku.

Dagmar Takáčová

Jan Kavan: Krajanů si nesmírně vážím

Na mezinárodních konferencích zahraničních Čechů, které se dvakrát konaly v Praze, nejdříve odznelo, že Česká republika se ke svým krajanům nechová tak jako jiné země, že je spíše macezkovou podporou jako třeba Polsko nebo Maďarsko, že jim neposkytuje třeba Postavení Čechů na Slovensku je ještě vy vnímal vytvoření této menšiny a krajanům?

- Já samozřejmě patříím k těm, kteří ještě jako poslanci Federálního shromáždění litovali rozpadu republiky, takže nejsem možná nejhodnější osoba, jak na rozpad reagovat. Na druhé straně nedávno

jsem hovořil se svým přítelem Edou Kukanem a shodli jsme se na tom, že naše představy z roku 1992, které se nenaplnily tenkrát, se vlastně naplní společným vstupem České republiky a Slovenska do Evropské unie, protože v rámci Evropské unie budeme mít podobné vztahy, podobné úzké vztahy, jaké jsme si představovali tenkrát v roce 1992.

A vztah ke krajanům?

- Do jisté míry jsem byl také kritický, jak někteří mi předchůdci reagovali na krajanů, i když si nemyslím, že to bylo tak zlé, jak se to občas podává. Jako bývalý emigrant, který strávil dvacet let v zahraničí a znám práci krajanů v řadě zemí v mnoha světadílech, si jich velmi vážím. Hned po nástupu na ministerstvo v roce 1998 jsem se snažil tu spolupráci oživit. Je na jiných ji hodnotit, ale jsem přesvědčen, že Česká republika se teď snaží být dobrou matkou. To neznamená, že děláme všechno perfektně. Při realizaci některých věcí jsme také narazili, ale snaha tu je a jsem přesvědčen, že spolupráce bude čím dál lepší. Každopádně si svých krajanů nesmírně vážím - a to říkám zcela upřímně a s plným vědomím obsahu těch slov.

Zeptali jsme se...

Generálního konzula ČR Josefa Byrtuse, který RO ČSnS Košice na ocenění navrhol: Jaké bylo odůvodnění?

Odůvodnění bylo velice dlouhé a obsahovalo veškerou mozaiku činnosti. Ve společenské, kulturní a v práci s menšinou plní košická organizace takovou řadu úkolů, že si ocenění zaslouží. Ať už to byla Švejkova trasa a Švejkův pomník, ať je to legionářská stezka a obnova památníků a hřbitovů vojáků padlých při utváření Československa, ať jsou to plesy, dětské soutěže, výstavy, koncerty a tak dále. Jednou větou řečeno - za dobrou prezentaci české kultury a českého života na východním Slovensku.

Z těchto mnoha akcí, které jste vyjmenoval, co vy osobně si nejvíc vážíte?

Je těžko říct, abychom neublížili některým jiným akcím. Nejvíce si vážím toho, že v košické organizaci se nejedná o práci několika jednotlivců, ale o široký zájem české menšiny ať už je to v Humenném, Rožňavě nebo Košicích.

Předsedů RO ČSnS v Nitře, Zvolenu a Martině, kteří se slavnostního aktu v Praze také zúčastnili: Jak vnímáte ocenění košické RO ČSnS?

Předseda RO ČSnS v Nitře Miroslav Kohout:

Myslím si, že to není ocenění jen košické regionální organizace, ale celého Českého spolku na Slovensku, tedy našich krajanů, kteří vykonali kus práce pro zviditelnění Čechů, Moravanů a Slezanů na Slovensku, pro propagaci české kultury a historie. Pro nás v Nitře byla kromě jiných akcí významná událost loni, kdy jsme v zámku v Topolčiankách instalovali sochu prvního československého prezidenta

T.G. Masaryka od významného českého sochaře Otto Gutfreunda, která byla do té doby skryta v depozitu.

Předsedkyně RO ČSnS ve Zvoleně Blanka Maňkovičová:

Z udělení ceny košické regionální organizaci máme upřímnou radost. Dá se říct, že Košice jsou náš vzor, ovšem my máme trošku jinou situaci. Členy naší organizace nejsou jen Češi a Moravané z Banské Bystrice a Zvolena, ale také

Naše regionální organizace si vysoce cení, že košická organizace, která je našim vzorem, byla oceněna Cenou Jana Masaryka Gratias agit a považujeme to rovněž za ocenění nejenom Košic, ale celého Spolku. U nás máme celou řadu kulturně společenských aktivit, mnohé z nich jsou zaměřeny na historická výročí významných českých osobností nebo osobností společných dějin, čímž se snažíme, aby podíl těchto osobností v prospěch společného státu

Na odevzdávání ceny se zúčastnili i zástupci jiných RO ČSnS

z Kremnice, ze Žiaru na Hronem a mnoha dalších menších měst a obcí. Organizovat takové akce jako třeba výchovné koncerty se u nás pro velkou roztroušenost členů nedají. Ale osvědčilo se například setkání s českou písničkou, pro děti odpoledne s českou pohádkou, velice oblíbené jsou české Vánoce.

Předseda RO ČSnS v Martině Josef Vajdl:

nebyl zapomenut. Například nedávno jsme otevřeli studánku Pramen česko-slovenské vzájemnosti, který bude všem občanům Martina připomínat společnou historii.

Připravila Helena Miškufová
Foto: autorka